

มติคณะรัฐมนตรี
1 สิงหาคม 2543

เรื่อง ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญ
ระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทย
และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความเป็นมา

ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ(อนุสัญญาแรมซาร์) เป็นลำดับที่ 110 ซึ่งพันธกรณีของอนุสัญญามีผลบังคับ เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2541 โดยเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำควนขี้เสียน เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar Site) แห่งแรกของประเทศไทย ซึ่งเป็นไปตามพันธกรณีของอนุสัญญา คือ ประเทศภาคีจะต้องกำหนดพื้นที่ชุ่มน้ำที่เหมาะสมในดินแดนของตนเพื่อรวมไว้ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (List of Wetland of International Importance) โดยคำนึงถึงความสำคัญในระดับนานาชาติ ทั้งด้านนิเวศวิทยา พฤกษศาสตร์ สังคมศาสตร์ ชลชีววิทยาและอุทกวิทยา และต้องดำเนินการส่งเสริมการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำนั้นๆ อย่างชาญฉลาดให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ความสำคัญและคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ

คุณค่าโดยรวมของพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้แก่ การเป็นแหล่งน้ำ แหล่งกักเก็บน้ำฝนและน้ำท่า ป้องกันน้ำเค็มมิให้รุกเข้ามาในแผ่นดิน ป้องกันชายฝั่งพังทลาย ดักจับตะกอนและแร่ธาตุ ดักจับสารพิษ เป็นแหล่งทรัพยากรและผลผลิตธรรมชาติที่มนุษย์เข้าไปเก็บเกี่ยวใช้ประโยชน์ เป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์พืช และสัตว์ มีความสำคัญทางนิเวศวิทยา และการอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นแหล่งของผู้ผลิตที่สำคัญในห่วงโซ่อาหาร ความสำคัญด้านนันทนาการ และการท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และเป็นแหล่งศึกษาวิจัยทางธรรมชาติ

การดำเนินงาน

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินโครงการสำรวจจัดทำบัญชีรายชื่อสถานภาพ และฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย (National Inventory of Natural Wetland in Thailand) โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณบางส่วนจากสำนักงานความร่วมมือเพื่อสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาแห่งเดนมาร์ก (DANCED) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและจัดทำบัญชีรายชื่อและสถานภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย ทั้งพื้นที่ชุ่มน้ำตามธรรมชาติ และที่ดัดแปลงขึ้น พร้อมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำสำหรับการวางแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศ ตลอดจนเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ ในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นผู้ดำเนินการศึกษาในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ ตามลำดับ

จากผลการดำเนินโครงการฯ พบว่า พื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศ ประกอบด้วย ป่าชายเลน ป่าพรุ หนอง บึง สนุนทุ้งนา ทะเลสาบ และแม่น้ำ กระจายกระจายทั่วประเทศ มีเนื้อที่รวมทั้งหมดประมาณ 22.88 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 7.5 ของพื้นที่ประเทศไทย

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ ดังนี้

- ๖๖ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติของประเทศไทย 61 แห่ง
- ๖๗ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติของประเทศไทย 48 แห่ง
- ๖๘ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น 19,295 แห่ง
- ๖๙ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญเร่งด่วน สมควรได้รับการเสนอเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar Site) 9 แห่ง และพื้นที่ชุ่มน้ำที่สมควรได้รับการคุ้มครองและการฟื้นฟู โดยเร่งด่วน 28 แห่ง

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการฯ ยังได้จัดทำและเสนอมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ ซึ่งประกอบด้วย การอนุรักษ์ การสร้างจิตสำนึก การศึกษาสำรวจ และการป้องกันไฟป่า

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้มีมติในคราวการประชุมครั้งที่ 6/2543 วันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 เห็นชอบตามความเห็นของคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งรวมถึง (ร่าง) มาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ

ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหาการเสื่อมโทรมและการสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย ที่กำลังทวีความรุนแรงขึ้นและมีแนวโน้มที่จะเข้าสู่ขั้นวิกฤติ ประกอบกับการดำเนินการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นการดำเนินการร่วมกันของหลายหน่วยงาน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการอนุรักษ์และจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม จึงได้เสนอมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติดังกล่าว ต่อคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นชอบต่อมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติดังกล่าวข้างต้น เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2543

ปัญหาการสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำ

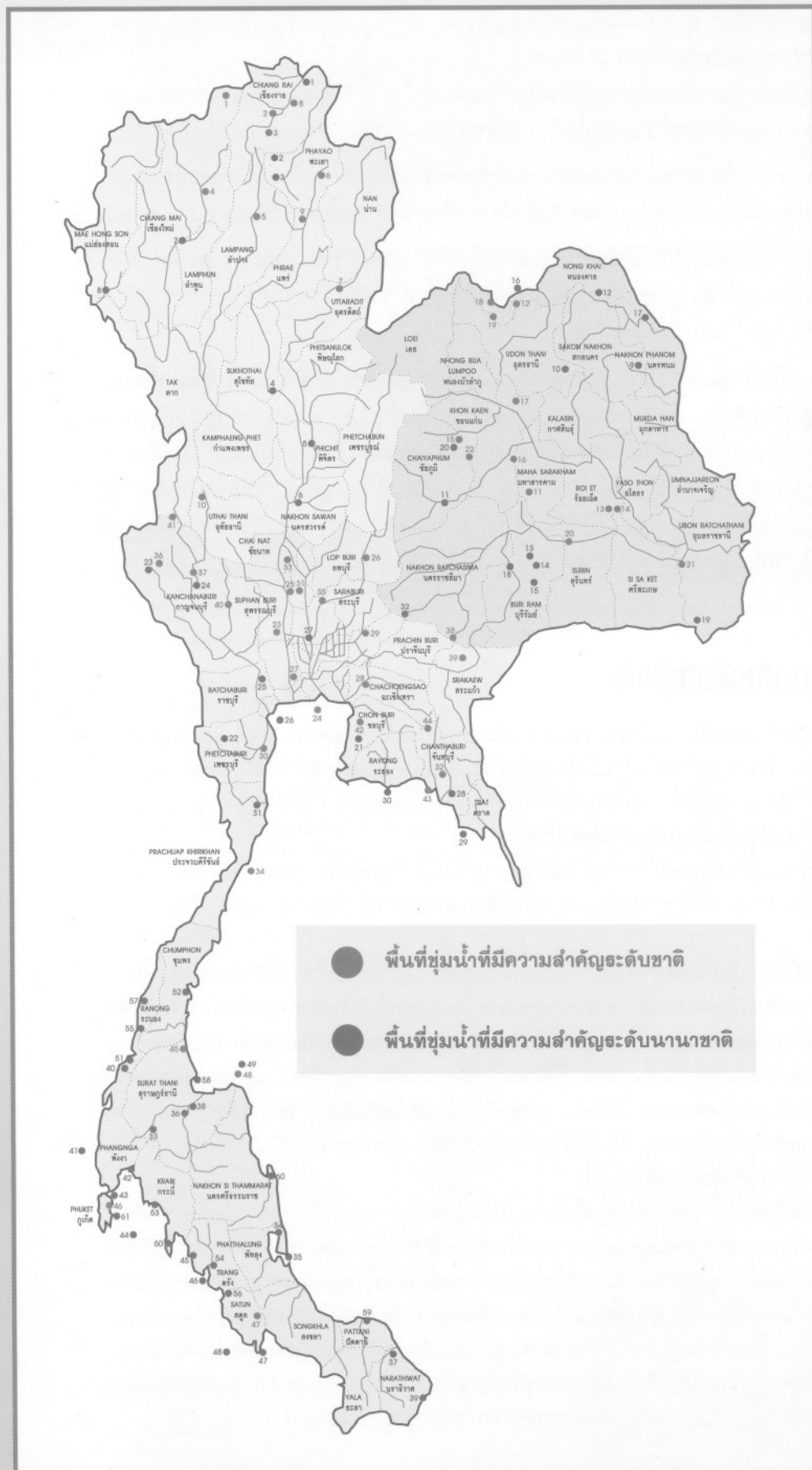
พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยส่วนใหญ่จะได้รับการคุ้มครองในรูปของพื้นที่อนุรักษ์ต่างๆ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น แต่ยังมีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการประกาศเป็นพื้นที่อนุรักษ์แต่อย่างใด และขณะนี้ กำลังถูกคุกคามด้วยการบุกรุก และกิจกรรมการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ สาเหตุสำคัญที่ทำให้พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศลดลง ได้แก่

๙ จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น อัตราการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ชุ่มน้ำจึงเพิ่มสูงขึ้น หรือมีความต้องการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ชุ่มน้ำไปเพื่อใช้ในกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ

๙ การใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชุ่มน้ำธรรมชาติไปเพื่อใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่างๆ เช่น การระบายน้ำออกจากพื้นที่เพื่อทำการเกษตร การขุดน้ำเค็มเข้ามาในแผ่นดินเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การขุดถมพื้นที่เพื่อการอุตสาหกรรม การขยายเมืองการพัฒนาที่อยู่อาศัยและชุมชน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางอุทกวิทยา และการเปลี่ยนแปลงเส้นทางน้ำ เช่น การสร้างถนน ตลอดจนการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดกับระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ และระบบนิเวศรวมทั้งระบบ ที่สำคัญที่สุดคือมิได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับวิถีชีวิตประจำวันของชุมชนในท้องถิ่นที่ต้องพึ่งพาอาศัยพื้นที่ชุ่มน้ำ

๙ ปัญหาการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ทั้งๆ ที่พื้นที่ชุ่มน้ำมีความสำคัญและมีบทบาทหน้าที่มากมาย แต่องค์การต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไปทั้งในเมืองและชนบทยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและเพียงพอในคุณลักษณะทางธรรมชาติของระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ ตลอดจนขาดความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่คุณค่าและคุณประโยชน์ที่ครบถ้วนแท้จริงของพื้นที่ชุ่มน้ำ จึงเป็นผลให้ขาดความระมัดระวังและใช้ประโยชน์ พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม นอกจากนั้นยังมีความไม่สอดคล้องและขาดการประสานการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานในการจัดการพื้นที่ และในหลายกรณี กฎหมายข้อบังคับที่เกี่ยวข้องไม่มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ และไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน

พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย

ภาคเหนือ
1. แอ่งเชียงแสน
2. หนองเล็งทราย
3. กว๊านพะเยา
4. ที่ราบลุ่มน้ำยม
5. บึงสีไฟ
6. บึงบอระเพ็ด
7. อุทยานแห่งชาติ ดอยอินทนนท์
8. แม่น้ำสาละวิน

ภาคเหนือ
1. พรุภูเก้าท่าตอน
2. หนองหลวง
3. หนองช้าง
4. แม่น้ำปิง
5. แม่น้ำวัง
6. แม่น้ำยม
7. แม่น้ำน่าน
8. แม่น้ำกก
9. อุทยานแห่งชาติแม่ยม
10. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้วยขาแข้ง

ที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ

รายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง/ตะวันออก	ภาคใต้	ภาคใต้
9. หนองหาน	21. เขตห้ามล่าสัตว์ป่า อ่างเก็บน้ำบางพระ	33. อุทยานแห่งชาติเขาสก	48. อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะ ตะรุเตา
10. หนองหานกุมภวาปี	22. อุทยานแห่งชาติ แก่งกระจาน	34. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย	49. อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะ อ่างทอง
11. บึงละหาน	23. แม่น้ำแควน้อย	35. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ	50. อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะ ลันตา
12. เขตห้ามล่าสัตว์ป่า บึงโขงหลง	24. แม่น้ำแควใหญ่	36. เขตห้ามล่าสัตว์ป่า หนองทุ่งทอง	51. อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะ สุรินทร์
13. เขตห้ามล่าสัตว์ป่า อ่างเก็บน้ำห้วยจรเข้มาก	25. แม่น้ำแม่กลอง	37. แม่น้ำสายบุรี	52. อ่าวทุ่งคา-อ่าวสวี
14. เขตห้ามล่าสัตว์ป่า อ่างเก็บน้ำห้วยตลาด	26. ดอนหอยหลอด	38. แม่น้ำตาปี	53. ปากแม่น้ำกระบี่
15. เขตห้ามล่าสัตว์ป่า อ่างเก็บน้ำสนามบิน	27. เขตห้ามล่าสัตว์ป่า วัดไผ่ล้อมและ วัดอัมพวาราม	39. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระ เทพฯ (พรุโตะแดง)	54. ปากแม่น้ำตรัง
16. แม่น้ำโขง	28. ปากแม่น้ำเวฬุ	40. อุทยานแห่งชาติแหลมสน	55. ปากคลองกะเปอร์
17. แม่น้ำสงคราม	29. อุทยานแห่งชาติ หมู่เกาะช้าง	41. อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะ ลิมิลัน	56. ป่าชายเลนปะเหลียน-ละงู
18. ลำปลายมาศ	30. อุทยานแห่งชาติ เขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะ เสม็ด	42. อ่าวพังงา	57. ปากแม่น้ำกระบี่
19. ลำโดมใหญ่และเขต รักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่ายอดโดม	31. อุทยานแห่งชาติ เขาสาร้อยยอด	43. อุทยานแห่งชาติสิรินาถ	58. อ่าวบ้านดอน
20. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขาเขียว	32. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	44. อุทยานแห่งชาติหาด นพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี	59. อ่าวปัตตานี
		45. อุทยานแห่งชาติหาด เจ้าไหม	60. อ่าวปากพนัง
		46. เขตห้ามล่าสัตว์ป่า หมู่เกาะลิบง	61. ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก ของเกาะภูเก็ต
		47. อุทยานแห่งชาติทะเลบัน	

รายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง/ตะวันออก	ภาคกลาง/ตะวันออก	ภาคใต้
11. ดูนลำพัน	23. ที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่าง	37. อุทยานแห่งชาติเขื่อน ศรีนครินทร์	45. พรุคันธุลี
12. หนองกอมเกาะ	24. อ่าวไทย	38. อุทยานแห่งชาติทับลาน	46. พรุบ้านไม้ขาว
13. หนองปลาคุณ	25. แม่น้ำเจ้าพระยา	39. อุทยานแห่งชาติปางสีดา	47. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนอง ปลักพระยาและ เขาระยาบึงสา
14. บึงเกลือ บ่อแก	26. แม่น้ำป่าสัก	40. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สลักพระ	48. เกาะแตน
15. หนองสามหมื่น	27. แม่น้ำท่าจีน	41. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ทุ่งใหญ่นเรศวร	
16. แก่งละว้า	28. แม่น้ำบางปะกง	42. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาเขียวเขาชมภู่	
17. ห้วยเสือเต้น	29. แม่น้ำนครนายก	43. อ่าวคุ้งกระเบน	
18. ลุ่มน้ำโม่งตอนล่าง	30. แม่น้ำเพชรบุรี	44. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาอ่างฤๅไน	
19. เขตห้ามล่าสัตว์ป่า หนองห้วยคู	31. ทุ่งโพธิ์ทองหรือทุ่งคำหยาด		
20. แม่น้ำมูลและป่าทาม	32. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาสอยดาว		
21. สบแม่น้ำมูลชี	33. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงฉวาก		
22. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองแวง	34. อุทยานแห่งชาติหาดวนกร		
	35. เขตห้ามล่าสัตว์ป่า วัดตาลเอน		
	36. อุทยานแห่งชาติเขาแหลม		

มาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติ

มาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติ	หน่วยงานหลัก ที่รับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน
1) ให้นำเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศภายใต้อนุสัญญาพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar site)	สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรมป่าไม้ กรมประมง
2) ให้ประกาศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติ เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรือพื้นที่อนุรักษ์ในลักษณะอื่น	กรมป่าไม้ สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรมประมง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
3) ให้เร่งรัดออกหนังสือสำคัญที่หลวงในกรณีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาตินั้นเป็นที่สาธารณประโยชน์ และให้เร่งดำเนินการจัดทำแนวเขตที่ชัดเจน เพื่อป้องกันปัญหาการบุกรุกโดยไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำ	กรมป่าไม้ กรมที่ดิน กรมการปกครอง	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
4) ให้ดำเนินการฟื้นฟูระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ ที่เสื่อมโทรม และต้องการการปรับปรุงโดยด่วนเพื่อให้พื้นที่ชุ่มน้ำนั้น สามารถดำรงบทบาทหน้าที่ทางนิเวศวิทยาและอุทกวิทยาได้ตามธรรมชาติ	สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้ กรมประมง	กองทัพเรือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท
5) ให้จัดทำแผนแม่บทการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติทั้งในระยะสั้น และระยะยาว เพื่อคุ้มครองและฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำโดยมีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ เป็นเขตอนุรักษ์และเขตพัฒนา พร้อมทั้งกำหนดแนวเขตกันชนพื้นที่ ตลอดจนกำหนดกิจกรรมที่สามารถกระทำได้ และห้ามกระทำในพื้นที่	สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายเหตุ พื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ในเขตพื้นที่คุ้มครอง รับผิดชอบโดยกรมป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่นอกเขตพื้นที่ คุ้มครอง รับผิดชอบโดยสำนักงานนโยบายและ แผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรมประมง กรมเจ้าท่า สถาบันการศึกษา กรมพัฒนาที่ดิน
6) ให้มีการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับโครงการพัฒนาใดๆ ที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติ	สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรมป่าไม้ สถาบันการศึกษา กรมชลประทาน
7) ให้สร้างจิตสำนึกและปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำแก่ชุมชนในพื้นที่ และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติด้วย	กรมป่าไม้ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถาบันการศึกษา	องค์กรพัฒนาเอกชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
8) ให้มีการศึกษาวิจัยระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ และเผยแพร่ข้อมูลแก่สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง	กรมป่าไม้ กรมประมง สถาบันการศึกษา	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
9) ให้มีการติดตามตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดปัจจัยหรือดัชนีชี้วัดที่ชัดเจน	กรมป่าไม้ กรมประมง สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ	สถาบันการศึกษา
10) ให้มีการศึกษาสำรวจพื้นที่ชุ่มน้ำและความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติ ตามเกณฑ์	คณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ กรมป่าไม้ สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	สถาบันการศึกษา
11) ให้มีการควบคุมและป้องกันมลพิษจากแหล่งกำเนิดประเภทต่างๆ ได้แก่ ชุมชน อุตสาหกรรม เกษตรกรรมและกิจการอื่น	กรมควบคุมมลพิษ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	กรมการผังเมือง
12) ให้มีการควบคุมป้องกันไฟฟ้าในพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ ที่อาจเกิดจากชุมชน หรือเกิดจากกิจกรรมอื่นๆ โดยมีมาตรการดังนี้ 1) มาตรการป้องกันไฟฟ้า 1) ให้ดำเนินการควบคุมระดับน้ำของป่าชุ่มน้ำให้คงที่ 2) ทำแนวกันไฟเปียก (Wet-line firebreak) ตามแนวพระราชดำริ 3) ดำเนินการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกทุกรูปแบบ เพื่อสร้างจิตสำนึกและความเข้าใจให้กับชุมชนถึงอันตรายที่เกิดจากไฟฟ้า เป็นผลให้ชุมชนยุติการจุดไฟเผาป่า 2) มาตรการการดับไฟฟ้า 1) จัดตั้งสถานีควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่ เพื่อทำหน้าที่กำกับ ดูแลและดำเนินการควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญ 2) ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้ปฏิบัติงานดับไฟฟ้าในพื้นที่ชุ่มน้ำ 3) ใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ดับไฟฟ้าให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ	กรมป่าไม้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายเหตุ พื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ในเขตพื้นที่คุ้มครอง รับผิดชอบโดย กรมป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่นอกเขตพื้นที่คุ้มครอง รับผิดชอบโดย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท
13) ให้มีการศึกษาและจัดทำแผนกายภาพ ออกแบบภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบและในบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ดังกล่าวทั้งระบบ	กรมการผังเมือง	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน กรมป่าไม้ กรมประมง กรมที่ดิน กรมชลประทาน

ตารางสรุปพื้นที่ชุ่มน้ำที่สมควรได้รับการเสนอเป็นแรมซาร์ไซต์ และที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องได้รับการคุ้มครอง การฟื้นฟู และการศึกษาสำรวจ

ภาค	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องได้รับการ			พื้นที่ชุ่มน้ำที่สมควรได้รับการ
	คุ้มครอง	ฟื้นฟู	ศึกษาสำรวจ	เสนอเป็นแรมซาร์ไซต์ (Ramsar Site)
เหนือ	* หนองอ่าง * หนองเล็งทราย * ที่ราบลุ่มแม่น้ำยม	* ที่ราบลุ่มแม่น้ำยม * หนองอ่าง * หนองเล็งทราย * กว๊านพะเยา	* แม่น้ำสะละวิน * ที่ราบลุ่มแม่น้ำยม * ระบบนิเวศ	* เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย * บึงบอระเพ็ด
ตะวันออก เฉียงเหนือ	* หนองหานกุมภวาปี * บึงละหาน	* หนองกอมเกาะ * เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหนองแวง * เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหนองหัวคู	* เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว * เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าป่ายอดโดม * ประชากรนกอพยพ	* เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง
กลางและ ตะวันออก	* ทุ่งโพธิ์ทอง/ทุ่งคำหยาด * ทุ่งภูเขาทอง/ทุ่งมะขามหย่อง	* เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงฉวาก * เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดราษฎร์ศรัทธากะยาราม	* ที่ลุ่มภาคกลางตอนล่าง * อ่าวไทย * ประชากร/ชนิดนก	* อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด * ดอนหอยหลอด
ใต้	* ปากแม่น้ำกระบุรี * ป่าชายเลนด้านตะวันออกของเกาะภูเก็ต	* เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ	* พรุบาเจาะ * พรุควนเค็ริง * พรุอื่นๆ * ความหลากหลายทางชีวภาพ	* เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ (ป่าพรุโต๊ะแดง) * อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม-เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง-ปากแม่น้ำตรัง * อ่าวพังงา * ปากแม่น้ำกระบุรี

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar Sites) ของประเทศไทย

ประเทศไทย เสนอพรุควนเค็ริงเสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศหรือแรมซาร์ไซต์แห่งแรกของประเทศไทย เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2541 และเป็นลำดับที่ 984 ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ต่อมาเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2544 พื้นที่ชุ่มน้ำ 5 แห่งของประเทศไทยได้ขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ในลำดับที่ 1098-1102 และเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2545 พื้นที่ชุ่มน้ำอีก 4 แห่งได้ขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ในลำดับที่ 1182-1185

ความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (แรมซาร์ไซต์) ของประเทศไทย แต่ละแห่งสรุปได้ดังนี้

พื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขันเซียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง (ลำดับที่ 984)

มีเนื้อที่ 3,085 ไร่ ประกอบด้วย ป่าพรุเสม็ด ดงหญ้าขึ้นแฉะ ดงกกกลม ดงแฉะ หาดเลน เป็นแหล่งอาศัยที่สำคัญของนกน้ำกว่า 187 ชนิด โดยเฉพาะนกกาบบัว ซึ่งพบว่ามีรังวางไข่ที่นี่เพียงแห่งเดียว พบนกที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง ได้แก่ นกอ้ายจ้าว และนกตะกรุม นกที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ นกกระสาขาว นกกระสาแดง นกกาบบัว นกช้อนหอยขาว เหยี่ยวดำ และนกฟีนฟุต

พื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย (ลำดับที่ 1098)

มีเนื้อที่ 13,837.5 ไร่ เป็นหนึ่งในบึงน้ำจืดขนาดใหญ่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีลักษณะแคบยาว เกิดจากลำห้วยหลายสายไหลมารวมกัน เป็นส่วนหนึ่งของที่ราบน้ำท่วมถึงของแม่น้ำสงคราม เป็นแหล่งพักพิงของนกอพยพในฤดูหนาวไม่น้อยกว่า 33 ชนิด ได้แก่ เป็ดดำหัวดำ เป็ดแดง และนกกระแตหัวเทา ซึ่งอยู่ในสถานภาพถูกคุกคาม

พื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด จังหวัดสมุทรสงคราม (ลำดับที่ 1099)

มีเนื้อที่ 546,875 ไร่ ซึ่งรวมทั้งพื้นที่บนบกและในทะเลของตำบลบางจะเกร็ง ตำบลแหลมใหญ่ ตำบลบางแก้ว และตำบลคลองโคน เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งทะเลมีลักษณะทางธรรมชาติที่หายากที่เกิดจากการทับถมของตะกอนปากแม่น้ำ หาดเลนแห่งนี้เป็นที่อยู่อาศัยของหอยหลอด และหอยอีกหลายชนิดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจเป็นแหล่งอาหารของนกชายเลนหลากหลายชนิด

พื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดกระบี่ (ลำดับที่ 1100)

มีเนื้อที่ 133,120 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่สุสานหอย 45 ล้านปีที่เป็นหนึ่งเดียวในภูมิภาคนี้ เขตผังเมืองรวมกระบี่ ป่าชายเลน หาดเลน หาดทราย ลำคลองน้อยใหญ่หน้าเมืองกระบี่ จนถึงป่าชายเลนและแหล่งหญ้าทะเลผืนใหญ่ในบริเวณเกาะศรีบอยา ป่าชายเลนปากแม่น้ำกระบี่มีสภาพสมบูรณ์และสวยงาม พบนกอพยพและนกชายเลนถึง 221 ชนิด พบพะยูนซึ่งเป็นชนิดพันธุ์หายากใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่งของประเทศไทย ปากแม่น้ำกระบี่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีการประสมประสานกันระหว่างเมืองและธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูง

พื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย จังหวัดชัยภูมิ (ลำดับที่ 1101)

มีเนื้อที่ 2,712.5 ไร่ เป็นบึงน้ำจืดขนาดเล็กในเขตอำเภอชัยภูมิ เป็นแหล่งพักพิงที่สำคัญของนกอพยพในฤดูหนาว ในบริเวณนี้พบนกอพยพอย่างน้อย 121 ชนิด เป็นนกน้ำ 53 ชนิด ที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคาม ได้แก่ นกกาน้ำใหญ่ นกกระสาแดง นกกระสาดำ เหยี่ยวดำ เป็ดดำหัวสีน้ำตาล เป็ดดำหัวดำ หนองบงคายเป็นที่อยู่อาศัยของปลาหมอแครงซึ่งพบเฉพาะในแหล่งน้ำจืดแถบภาคใต้ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำโขงเท่านั้น

พื้นที่ชุ่มน้ำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ (พระไ้เต้แดง) จังหวัดนราธิวาส (ลำดับที่ 1102)

มีเนื้อที่ 125,625 ไร่ ป่าพรุดั้งเดิมผืนใหญ่ที่สุดผืนสุดท้ายของประเทศไทยที่ยังคงเหลืออยู่ มีพันธุ์ไม้เฉพาะถิ่นอย่างน้อย 50 ชนิด เช่น ช้างให้ กาบอ้อย พญาไม้ ปาหนันช้าง เต่าร้าง หมากงาช้าง เป็นต้น พบนกอย่างน้อย 217 ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน 52 ชนิด และปลา 62 ชนิด ซึ่งบางชนิดอยู่ในสถานภาพถูกคุกคาม เช่น เขียวปลาใหญ่หัวเทานกตะกรุม นกเปล้าใหญ่ เป็นต้น

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม-เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง-ปากน้ำตรัง จังหวัดตรัง (ลำดับที่ 1182)

มีเนื้อที่ 515,745 ไร่ ประกอบด้วยแม่น้ำ ลำคลอง ร่องน้ำ น้ำตก บ่อน้ำร้อน ถ้ำและธารลอด ป่าพรุ ป่าเสม็ด ป่าจาก ป่าขยเลน ป่าชายหาด ชายฝั่งทะเล สันทราย หาดทราย หาดเลน แหล่งปะการัง แหล่งหญ้าทะเล แหล่งสาหร่ายทะเล อ่าว และหมู่เกาะ ทำให้มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก เป็นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ที่หายากและอยู่ในสถานภาพถูกคุกคามหลายชนิด เช่น นกขอมทะเลอกแดง นกฟินฟุต นกหัวโตมาลายู และพะยูน หมู่เกาะลิบงเป็นแหล่งชุมชนนกอพยพที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย และเป็นที่พักของนกอพยพจากทวีปแอฟริกา คือ นกหัวโตกินปู ที่ปีหนึ่งๆ อาจพบเพียงไม่กี่ครั้ง หรือบางปี อาจไม่พบเลย เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของปลาเศรษฐกิจที่สำคัญ อาทิ ปลาในกลุ่มปลากระพง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมีความงดงามของธรรมชาติ เป็นแหล่งนันทนาการและแหล่งศึกษาวิจัยที่สำคัญแห่งหนึ่ง

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติแหลมสน-ปากแม่น้ำกระบือ-ปากคลองกระเปาะ จังหวัดระนอง (ลำดับที่ 1183)

มีเนื้อที่ 677,625 ไร่ ประกอบด้วยระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำหลายแบบที่ผสมผสานกันเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำผืนใหญ่ ได้แก่ หาดเลน หาดทราย แหล่งปะการัง แหล่งหญ้าทะเล และป่าชายเลนดึกดำบรรพ์ที่สุด มีความอุดมสมบูรณ์มากแห่งหนึ่งของประเทศ พบต้นโกงกางขนาดใหญ่ที่มีอายุมากกว่า 300 ปี เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยหลบภัยและขยายพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตนานาชนิด มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก ป่าชายเลนบริเวณปากแม่น้ำกระบือ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการศึกษาวิจัยระดับนานาชาติเกี่ยวกับป่าชายเลนได้รับการประกาศเป็นพื้นที่สงวนชีวมณฑล ลำดับที่ 4 ของประเทศไทย จัดว่าเป็นพื้นที่สงวนชีวมณฑลประเภทป่าชายเลนแห่งแรกของโลก

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ลำดับที่ 1184)

มีเนื้อที่ 63,750 ไร่ ประกอบด้วยเกาะขนาดเล็กและขนาดปานกลาง 42 เกาะ อยู่เป็นกลุ่มกลางอ่าวไทย เป็นแหล่งประมงที่เรียกกันว่า “ช่องอ่างทองของการประมง” ซึ่งหมายถึงเป็นแหล่งพักของปลาในวัยเจริญพันธุ์และวัยอ่อนของปลาเศรษฐกิจหลายชนิด เช่น ปลาทู ปลาลัง ปลาเก๋า ปลาจวด เป็นแหล่งปะการังที่งดงามที่สุดของประเทศไทยจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีชื่อเสียงด้านความงามของภูมิทัศน์แห่งหนึ่งของประเทศ

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา จังหวัดพังงา (ลำดับที่ 1185)

มีเนื้อที่ 250,000 ไร่ เป็นอ่าวดินล้อมรอบด้วยป่าชายเลนต่อเนื่องเป็นผืนใหญ่มีเนื้อที่ประมาณ 132,381 ไร่ ประกอบด้วยเกาะน้อยใหญ่ เช่น เกาะเขาเต่า เกาะพระอาดเต่า เกาะมะพร้าว เกาะบันหยี เกาะเขาพิงกัน เป็นต้น ป่าชายเลนในอ่าวพังงา มีความอุดมสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย มีคุณค่ามหาศาลในการให้ผลผลิตด้านป่าไม้ชายเลนและการประมง เป็นแหล่งพันธุกรรมของพืชและเป็นสถานอนุบาลสัตว์น้ำ

เกณฑ์การพิจารณาจัดลำดับความสำคัญพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ

เกณฑ์สำหรับจำแนกวินิจฉัยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศภายใต้มาตรา 2 ของอนุสัญญาพื้นที่ชุ่มน้ำ เกณฑ์นี้ ได้รับการรับรองจากการประชุมสมัชชาภาคีที่เมืองบรัสเซล ประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. 2539 (ค.ศ. 1996) มีใจความดังต่อไปนี้

 เกณฑ์สำหรับประเมินคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นตัวแทน หรือที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ พื้นที่ชุ่มน้ำจะได้รับการพิจารณาว่ามีความสำคัญระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นตัวอย่างที่ดี หรือเป็นประเภทที่แสดงลักษณะพื้นที่ชุ่มน้ำของภูมิภาคนั้น พื้นที่ชุ่มน้ำจะได้รับการพิจารณาให้ได้รับเลือกภายใต้กฎเกณฑ์

- ๑ เป็นตัวอย่างของประเภทที่หายากหรือที่ไมธรรมดาในเขตชีวภูมิศาสตร์ที่สมควร (1a)
- หรือ ๑ เป็นตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดี ซึ่งแสดงลักษณะพื้นที่ชุ่มน้ำในภูมิภาคที่สมควร (1b)
- หรือ ๑ เป็นตัวแทนที่ดีของประเภททั่วไป ซึ่งพื้นที่นั้นมีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ในข้อ 2 (1c)
- หรือ ๑ เป็นตัวแทนของประเภทที่เป็นส่วนประกอบหนึ่งของพื้นที่ชุ่มน้ำรวม ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยอันอุดมสมบูรณ์ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีคุณค่าระดับชาติสามารถได้รับการพิจารณาเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญระหว่างประเทศได้หากมีบทบาทสำคัญทางด้านอุทกวิทยา ชีววิทยา หรือนิเวศวิทยา ในระบบลุ่มน้ำ หรือระบบชายฝั่งทะเลระหว่างประเทศ (1d)
- หรือ ๑ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศกำลังพัฒนาที่มีคุณค่าสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมภายใต้กรอบการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและการอนุรักษ์ แหล่งที่อยู่อาศัย ทั้งนี้เนื่องจากมีบทบาทสำคัญทางอุทกวิทยา ชีววิทยา หรือนิเวศวิทยา (1e)

 เกณฑ์ทั่วไปสำหรับการใช้พืชหรือสัตว์ในการจำแนกวินิจฉัยพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญ

- พื้นที่ชุ่มน้ำจะได้รับการพิจารณาว่ามีความสำคัญระหว่างประเทศ หาก
- ๑ เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ สายพันธุ์ ของพืชและสัตว์ที่หายาก มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ หรือใกล้สูญพันธุ์ หรือเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของประชากรพืชและสัตว์ดังกล่าว มากกว่าหนึ่งชนิดพันธุ์ในจำนวนหนึ่ง (2a)
 - หรือ ๑ มีคุณค่าพิเศษในการดำรงความหลากหลายของพันธุกรรมและระบบนิเวศของภูมิภาค เนื่องจากคุณภาพและลักษณะพิเศษของพันธุ์พืชหรือพันธุ์สัตว์ในพื้นที่นั้น (2b)
 - หรือ ๑ มีคุณค่าพิเศษในฐานะที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของพืชหรือสัตว์ในช่วงสำคัญของวงจรชีวิต (2c)
 - หรือ ๑ มีคุณค่าพิเศษสำหรับชนิดหรือสังคมพืชและสัตว์เฉพาะถิ่น (endemic species) (2d)

 เกณฑ์เฉพาะสำหรับการใช้น้ำในการจำแนกวินิจฉัยพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญ

- พื้นที่ชุ่มน้ำจะได้รับการพิจารณาว่ามีความสำคัญระหว่างประเทศ หาก
- ๑ ตามปกติสามารถให้นกน้ำอาศัยอยู่ได้ 20,000 ตัว อยู่ได้ตลอดเวลา (3a)
 - หรือ ๑ ตามปกติสามารถให้นกน้ำจำนวนพอสมควรจากกลุ่มสำคัญ ซึ่งเป็นดัชนีแสดงคุณค่าความอุดมสมบูรณ์หรือความหลากหลายของพื้นที่ชุ่มน้ำอยู่ได้ตลอดเวลา (3b)
 - หรือ ๑ ในกรณีที่มีข้อมูลประชากรนกน้ำ ตามปกติสามารถให้นกน้ำจำนวนร้อยละ 1 ของประชากรในชนิดพันธุ์หรือสายพันธุ์หนึ่งอยู่ได้ตลอดเวลา (3c)

 เกณฑ์เฉพาะสำหรับการใช้พันธุ์ปลาในการจำแนกพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญ

- พื้นที่ชุ่มน้ำหนึ่งจะได้รับการพิจารณาว่ามีความสำคัญระหว่างประเทศ หาก
- ๑ เป็นถิ่นที่อยู่ของสายพันธุ์ ชนิดพันธุ์ หรือวงจรชีวิต และปฏิสัมพันธ์ ของชนิดพันธุ์ของปลาพื้นเมืองในสัดส่วนที่มีนัยสำคัญ และ/หรือ ของประชากรปลาที่เป็นตัวแทนของพื้นที่ชุ่มน้ำ และ/หรือ คุณค่าที่เกื้อหนุนต่อความหลากหลายทางชีวภาพของโลก (4a)
 - หรือ ๑ เป็นแหล่งอาหารที่สำคัญสำหรับปลา แหล่งเพาะพันธุ์วางไข่ แหล่งอนุบาลตัวอ่อน และ/หรือ เป็นเส้นทางในการอพยพ ซึ่งประชากรปลาไม่ว่าภายในพื้นที่ชุ่มน้ำหรือจากแหล่งน้ำอื่นๆ ต้องพึ่งพาอาศัย

หมายเหตุ

ในการเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นแรมซาร์ไซต์ จะใช้เกณฑ์แรมซาร์ปัจจุบันที่ได้รับการรับรองจากการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญา สมัยที่ 9 ดูรายละเอียดของเกณฑ์ได้ที่ www.ramsar.org หรือสอบถามได้ที่ สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ

มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ 3 ข้อ ดังนี้

เกณฑ์สำหรับประเมินความเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นตัวแทนที่ดี หรือที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ
พื้นที่ชุ่มน้ำหนึ่งจะได้รับการพิจารณาว่ามีความสำคัญระดับชาติ หาก

๑ เป็นตัวอย่างหรือตัวแทนที่ดีของพื้นที่ชุ่มน้ำธรรมชาติหรือใกล้เคียงธรรมชาติประเภทใดประเภทหนึ่งซึ่งพบเห็นได้ทั่วไปในประเทศไทย

หรือ ๑ เป็นตัวอย่างที่ดีของพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทใดประเภทหนึ่งซึ่งมีคุณลักษณะโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ หาได้ยากในประเทศไทย

หรือ ๑ เป็นตัวอย่างหรือเป็นตัวแทนที่ดีของพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งมีบทบาทสำคัญในระบบธรรมชาติวิทยา ชีววิทยา นิเวศวิทยา หรืออุทกวิทยา

หรือ ๑ เป็นตัวอย่างหรือตัวแทนที่ดีของพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งมีคุณค่าสำคัญต่อการดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิตไทยและวัฒนธรรมไทย

เกณฑ์ที่ประเมินจากพืชและสัตว์ในพื้นที่ชุ่มน้ำ

พื้นที่ชุ่มน้ำหนึ่งจะได้รับการพิจารณาว่ามีความสำคัญระดับชาติ หาก

๑ เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของพืชหรือสัตว์ที่หาได้ยาก ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง หรือใกล้สูญพันธุ์ หรือมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ในประเทศไทย

หรือ ๑ มีคุณค่าพิเศษต่อการดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายทางพันธุกรรมและความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย

หรือ ๑ มีคุณค่าพิเศษต่อการดำรงอยู่ของชนิดพันธุ์หรือสังคมของพืช หรือสัตว์พื้นเมืองหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งชนิดของไทย

เกณฑ์ที่ประเมินจากสถานภาพทางกฎหมายและการจัดการ

พื้นที่ชุ่มน้ำหนึ่งจะได้รับการพิจารณาว่ามีความสำคัญระดับชาติ หากเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ภายในเขตพื้นที่อนุรักษ์หรือในเขตพื้นที่คุ้มครองตามกฎหมายของไทย

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น

มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ 2 ข้อ ดังนี้

เกณฑ์ที่ประเมินจากสถานภาพทางกฎหมายและการจัดการ

พื้นที่ชุ่มน้ำหนึ่งจะได้รับการพิจารณาว่ามีความสำคัญระดับท้องถิ่น หากเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำในบัญชีรายชื่อแหล่งธรรมชาติอันธรรมาภิบาลของท้องถิ่น ตามมติคณะรัฐมนตรี (7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2532)

เกณฑ์ที่ประเมินจากความสำคัญที่มีต่อท้องถิ่น

พื้นที่ชุ่มน้ำหนึ่งจะได้รับการพิจารณาว่ามีความสำคัญระดับท้องถิ่น หาก

๑ มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นไทย เป็นแหล่งกำเนิดของปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เช่น เป็นแหล่งน้ำ แหล่งอาหาร สมุนไพร เชื้อเพลิง พืชเส้นใย และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ

หรือ ๑ มีคุณค่าทางสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ประวัติศาสตร์ ตำนานพื้นบ้าน นันทนาการ ท้องถิ่น ตลอดจนเป็นเส้นทางสัญจร

หรือ ๑ มีความสำคัญต่อระบบนิเวศท้องถิ่น เช่น ช่วยป้องกันน้ำท่วม ช่วยรักษาสมดุลของภูมิอากาศเฉพาะถิ่น ช่วยรักษาคุณภาพน้ำ

